

*Давидова Ірина Віталіївна,
доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

«ЗАХИЩЕНИЙ» ПРАВОЧИН, ЯКИЙ ВЧИНЕНО В СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ

Ведучи мову про реальність правочину необхідно зазначити, що купуючи будь-який товар через соціальні мережі, користувач мережі не може бути впевнений у тому, що описані якісні характеристики відповідають дійсності, що немає пошкоджень товару тощо. Може здатися, що покупка через спеціалізований інтернет-магазин є більше гарантій якості та відповідальності з боку продавця, аніж покупка у фізичної особи через соціальні мережі. Що не завжди відповідає дійсності. Також гарантією якості та відповідальності продавця вважається наявність позитивних відгуків інших покупців, які демонструють вже куплений товар, розміщують його фото тощо. Так, частково це може зорієнтувати особу у виборі товару, однак, попередній приклад говорить про можливість розміщення несправжніх відгуків, які будуть лише дезорієнтувати.

На практиці можуть мати і відверто обманні дії, коли створений сайт працює деякий час, розміщуючи фейкові позитивні відгуки, пропонуючи купити товар та оплатити його відразу, а покупка взагалі не приходить. З часом сайт перестає існувати і повернути свої кошти вже не видається можливим.

Тому більш реальною гарантією виконання продавцем своїх обов'язків є пропозиція оплатити товар після отримання його покупцем (наприклад, при отриманні посилки на пошті або кур'єру при доставці). Нині цей спосіб оплати набрав популярності і досить часто використовується.

Разом з тим, перспективним способом гарантувати виконання зобов'язань укладеного договору за допомогою соціальних мереж є гарант-сервіси (захищений правочин). Такі сервіси передбачають, що гроші за послуги або товари не надходять безпосередньо від покупця до продавця, а кладуться на банківський рахунок, який так само недоступний для обох сторін правочину, що в свою чергу, є гарантією дотримання інтересів всіх учасників правовідносин.

Захищений правочин вигідний для всіх сторін-учасниць: продавець гарантовано отримує оплату, покупець мінімізує ризики в разі скасування правочину або шахрайства, а агент отримує фіксований відсоток.

Головна перевага захищеного правочину полягає в присутності третьої сторони – компанії-посередника, гаранта, яка збереже гроші покупця, якщо продавець поставить неякісний товар або порушить умови правочину, що дає можливість робити безпечні покупки на будь-яку суму, як з офіційним рітейлером, так і з індивідуальним продавцем.

Фактично ризик шахрайства зникає: гроші поступають продавцеві з рахунку компанії-посередника лише після того, як товар буде доставлений і покупець підтвердить, що все гаразд. Послуга може активно використовуватися й учасниками соціальної мережі, де завжди велика ймовірність отримати товар, який не відповідає заявленій якості, навіть незважаючи на наявність позитивних відгуків.

Останнім часом особливою популярністю користуються спільні покупки товарів закордоном, коли кілька користувачів кооперуються і створюють єдине замовлення в закордонному інтернет-магазині, яке потім доставляють однією посилкою. Таким чином всі учасники економлять на миті і комісійних зборах, а іноді отримують знижку. У подібних ситуаціях спеціальний сервіс може захистити всю групу, а комісію розподілити між усіма учасниками.

Спочатку послуга «захищений правочин» використовувалася при укладенні правочинів з нерухомістю. У Великобританії і США широко поширена практика передачі грошових коштів юристам до виконання всіх умов обома сторонами. В Україні цей інструмент ще мало відомий, але позитивні тенденції вже з'являються в різних сферах.

Всі сервіси захищених правочинів працюють за схожим принципом, незалежно від типу покупки. Так, щоб придбати старий автомобіль або заробити на цікавому проєкті не відходячи від комп'ютера, досить пройти кілька простих етапів. Спочатку слід вибрати відповідний сервіс. Далі обговорити з продавцем (замовником) умови, при виконанні яких грошові кошти надійдуть виконавцю і правочин буде вважатися вчиненим. Внести всі нюанси (особливі умови) в спеціальну онлайн-форму і далі перевести необхідну суму компанії-гаранту (гроші «заморожуються» на банківській картці або зберігаються на рахунку агента). Агент, в свою чергу, інформує продавця про те, що гроші отримані. Покупець перевіряє отриманий товар на відповідність обговореним заздалегідь вимогам та підтвердить це, що дає можливість перевести гроші продавцю. Аналогічним чином завершується «правочин із замовником»: особа отримає кошти, виконавши своє завдання у відповідності із зафіксованими умовами.

У разі ж виявлення дефектів товару при укладенні «захищеного правочину» вирішити ситуацію допоможе онлайн-сервіс врегулювання

суперечок (який є убільшості компаній-посередників), яким можна скористатися, якщо попередньо не вдалося вирішити конфлікт самотійно.

Залежно від суми правочину компанія-гарант утримує фіксовану комісію, але при цьому користувачі можуть самі вирішувати, хто буде її сплачувати: продавець чи покупець. Є можливість розділити комісійний платіж на двох, а якщо в правочині зацікавлено більше двох осіб – рівномірно між учасниками.

Якщо правочин виявився спірним, гроші будуть передані продавцю лише після того, як сторони домовляться між собою і претензія буде відсутня.

Отже, активне використання Інтернету і соціальних мереж, зокрема, при вчиненні правочинів набирають великих обертів, є достатньо розповсюдженими, що дає можливість говорити не просто про «правочини», а про правочини нового типу, які сутнісно пов'язані з використанням інформаційних технологій, внаслідок чого можуть мати таку назву «ІТ-правочини» і визначатися як дії суб'єкта цивільного права, що вчиняються у сфері застосування та /або за допомогою інформаційних технологій, спрямовані на встановлення, зміну, припинення цивільних прав та обов'язків. Питання захищеності таких правочинів є актуальними та потребують всестороннього вивчення як з теоретичної, так і практичної точок зору.

Некіт Катерина Георгіївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЦИФРОВЕ МАЙНО ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ: ПРОБЛЕМИ СПАДКУВАННЯ

Сьогодні все частіше згадується так зване цифрове майно, особливо, коли йдеться про визначення долі такого майна у випадку смерті особи, якій воно належало, але визначення цього поняття залишається предметом численних дискусій [1]. Так, англійські дослідники Х. Конвей та Ш. Греттен, аналізуючи проблеми дій з цифровим майном на випадок смерті, зазначають, що основною проблемою при спадкуванні цифрового майна є відсутність визначення поняття цифрове майно. Відомі тільки об'єкти, які за загальним правилом, відносять до цифрового майна, і ці об'єкти є дуже різномірними – це електронні листи і електронні скриньки, блоги, акаунти та профілі у соціальних мережах, цифрова музика, репозитарії цифрових фото та відео, банківські акаунти та інші фінансові інструменти, а також онлайн підписки на журнали, акаунти на